

विधिः साक्षान्न श्रुतः, तथापि मन्त्रलिङ्गं शाखान्तरञ्च पर्या-
लोच्य सूत्रकारेण विधिरुन्नीतः तस्मिन् मन्त्रे प्रथमपादस्य तात्प-
र्यं रेतोवा इत्यादिनोच्यते अग्निहोत्राख्यं हविर्यदस्ति तदेतदा-
हिताग्निर्वाजिनं भोज्यान्नस्थानीयञ्च अतो हविः स्ववणेन तस्यो-
भयस्य स्ववणं भवति । ततो मन्त्रस्य प्रथमपादे स्ववन्तमगदमक-
रित्युक्त्वा यजमानो रेतो वाजिनं चेत्युभयमपि स्थापितं भवति ॥

(१०) द्वितीयपादगतानामग्निरित्यादीनां चतुर्णां पदानां
क्रमेण तात्पर्यं दर्शयति । “अग्निरित्याह । अग्निरै रेतोधाः ।
रेत एवास्मिन् दधाति । इन्द्र इत्याह । इन्द्रियमेवास्मिन्दधाति ।
त्वष्टेत्याह । त्वष्टा वै पशूनां मिथुनानां रूपकृत् । रूपमेव
पशुषु दधाति । वृहस्पतिरित्याह । ब्रह्म वै देवानां वृहस्प-
तिः । ब्रह्मणैवास्मै प्रजाः प्रजनयति” इति । जाठराग्निरैरेतः
पक्वं कृत्वा धारयति अतः ‘रेतोधाः’, । ‘इन्द्रः’, हि इन्द्रि-
यस्याधिष्ठाता । ‘त्वष्टा’, च रूपनिर्माता । ‘वृहस्पतिः’, च
ब्रह्मरूपत्वात्प्रजोत्पादकः ॥

(११) तृतीयपादस्य तात्पर्यं दर्शयति । “पृथिव्यामवचुक्षेतैत-
दित्याह । अस्यामेवैनत्प्रतिष्ठापयति” इति । भूम्यां गलितमि-
त्युक्त्वा तद्धविर्भूमौ प्रतिष्ठितं करोति ॥

(१२) चतुर्थपादस्य तात्पर्यं दर्शयति । “नाभिप्राप्नोति नि-
र्ऋतिं पराचैरित्याह । रक्षसामपहत्यै” इति । निर्ऋतेरप्राप्ति-
कथनेन सर्वाण्यपि रक्षांसि अपहतानि भवन्ति ॥

इति तृतीयोऽनुवाकः ।